Ulkoministeriö Neuvostoraportti EU/469/2023-UM-5

Salmia Anni 8.12.2023

EU-Kanada huippukokous, St John’s, Newfoundland, 23.-24.11.2023

Huippukokous käytiin erittäin positiivisessa hengessä. Kanada on EU:lle strategisesti tärkeä samanmielinen kumppani. Kokous vahvisti yhteistä sitoutumista demokraattisiin arvoihin ja kansainväliseen sääntöihin perustuvaan järjestykseen.

Kokouksessa vahvistettiin EU:n ja Kanadan pitkän aikavälin sitoutuminen ja horjumaton tuki Ukrainalle.

Konkreettisina uusina aloitteina julkistettiin EU:n ja Kanadan välinen digikumppanuus, EU:n ja Kanadan välinen vihreä allianssi sekä saatettiin loppuun neuvottelut Kanadan liittymisestä EU Horisontti -ohjelmaan.

EU:n ja Kanadan välisen vapaakauppasopimuksen (CETA) todettiin edistäneet molempien talouksien vaurautta maailmanlaajuisen epävarmuuden aikana.

Euroopan unionin ja Kanadan välinen huippukokous pidettiin St John’sissa, Newfoundlandissa Kanadassa 23.-24.11.2023. Kokousta isännöi Kanadan **pääministeri Justin Trudeau**. Kokouksessa Euroopan unionia edustivat **Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel** ja **Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen**. Kyseessä oli 19. EU-Kanada-huippukokous. Edellinen pidettiin 14.6.2021 Brysselissä. EU:n ja Kanadan huippukokousten mandaatti tulee EU:n ja Kanadan välisestä strategisen kumppanuuden sopimuksesta. Huippukokouksessa hyväksyttiin yhteinen julkilausuma (https://www.consilium.europa.eu/media/68304/20231124-eu-canada-joint-statement-final.pdf).

Kokousta voidaan pitää onnistuneena, se käytiin erittäin positiivisessa hengessä. Suomen tavoitteena on EU:n ja Kanadan yhteistyösuhteen tiivistyminen ja tätä edistettiin onnistuneesti huippukokouksessa. Kanada on EU:lle ja Suomelle strategisesti tärkeä samanmielinen kumppani ja liittolainen, jolla on merkittävä rooli osana transatlanttisia suhteita.

Kokouksessa korostettiin EU:n ja Kanadan yhteistä sitoutumista demokraattisiin arvoihin ja kansainväliseen sääntöihin perustuvaan järjestykseen. Kokouksessa vahvistettiin EU:n ja Kanadan pitkän aikavälin sitoutuminen ja horjumaton tuki Ukrainalle, mukaan lukien turvallisuussitoumukset ja sotilaallinen apu, jälleenrakennus, sekä sodan globaalit seuraukset. EU ja Kanada jatkavat työtä tuomioistuimen perustamiseksi sekä korvausmekanismin aikaansaamiseksi. Pakotteita ja niiden kierron estämistä koskevan yhteistyön todettiin olleen tuloksellista ja yhteistyötä sovittiin jatkettavan.

Muista ulko- ja turvallisuuspoliittisista aiheista esille nousivat lisäksi Lähi-idän ajankohtainen tilanne sekä Kiina. EU ja Kanada tuomitsivat Hamasin 7. lokakuuta alkaneet terrori-iskut ja tukivat Israelin oikeutta puolustaa itseään kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. Kokouksen osapuolet ilmaisivat huolensa Gazan humanitaarisen kriisin syvenemisestä ja pitivät tervetulleina Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 2712, jossa vaaditaan kiireellisiä ja pidempiä humanitaarisia taukoja ja käytäviä koko Gazan alueella.

Kokouksen julkilausumassa ilmaistiin Suomen aloitteesta yhteinen tahtotila rauhanomaisen, kestävän ja vauraan arktisen alueen kehittämiseksi.

Kokouksessa julkistettiin EU:n ja Kanadan välinen digikumppanuus, jota Suomi pitää tervetulleena. Kumppanuuden avulla tuetaan yhteistyötä turvallisten kansainvälisten tietoliikenneyhteyksien luomiseksi, ml. merenalaiset yhteydet. Kumppanuudella tuetaan tekoälyjärjestelmien kehittämisen ja käyttöönoton seurantaa, mukaan lukien tekoälyn edut ja riskit. Tavoitteena on lisätä puolijohteiden toimitusketjujen resilienssiä sekä edistää keskustelua kvanttiteknologioista. Yhteistyötä kyberturvallisuuden alalla ja disinformaation torjumiseksi vahvistetaan sekä kehitetään tiiviimpää yhteistyötä mm. digitaalisen identiteetin ja digitaalisten tunnistetietojen aloilla.

Toinen huippukokouksessa julkistettu konkreettinen yhteistyöaloite on EU:n ja Kanadan välinen vihreä allianssi (Green Alliance). Aloite vahvistaa poliittista, teknistä, taloudellista ja tieteellistä yhteistyötä ilmastotoimien ja niiden rahoituksen, ympäristön ja valtamerien suojelun, puhtaaseen energiaan siirtymisen, teollisuuden vihreän siirtymän sekä tutkimuksen ja innovaatioiden aloilla. Huippukokouksen yhteydessä EU:sta tuli Kanadan pääministeri Trudeaun aktiivisesti edistämän Global Carbon Pricing Challenge (GCPC) -aloitteen kumppani. Aloite pyrkii tuomaan 60% globaaleista hiilidioksidipäästöistä hinnoittelun piiriin vuoteen 2030 mennessä sekä luo foorumin vuoropuhelulle ja koordinaatiolle päästökauppaa koskien.

Tutkimus- tiede ja innovaatioyhteistyöhön liittyvät kysymykset olivat myös näkyvästi esillä huippukokouksessa. Suomenkin kannalta merkittävää on, että EU:n ja Kanadan neuvottelut Kanadan liittymiseksi Horisontti Eurooppa-ohjelmaan saatiin onnistuneesti päätökseen kokouksen alla.

Kriittisiä mineraaleja koskien, EU ja Kanada jatkavat yhteistyöstä muun muassa EU:n ja Kanadan raaka-aineita koskevan strategisen kumppanuuden kautta.

EU:n ja Kanadan taloussuhteiden, joita tukee kattava EU:n ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus (CETA), todettiin edistäneet molempien talouksien vaurautta maailmanlaajuisen epävarmuuden aikana. EU toi esille Kanadan ja EU:n välisen kaupan kasvaneen 66 prosenttia tavaroiden ja 40 prosenttia palveluiden osalta CETA:n myötä. Osapuolet sopivat jatkavansa yhteistyötä CETA:n täysimääräisen täytäntöönpanon vahvistamiseksi. Huippukokouksessa keskusteltiin myös keskipitkän ja pitkän aikavälin yhteistyön tehostamisesta energia-asioissa, erityisesti vedyn toimitusketjuissa, vedyn kaupallistamisen ja transatlanttisen kaupan lisäämiseksi.

Liitteet

Viite